

Forslag til resolusjon mot oljeleting, fremmet på Den norske Forfatterforenings årsmøte, søndag 11 mars 2024.

Innledning ved Ingvild Burkey og Agnar Lirhus:

Kjære kolleger.

Årsmøtet har fremdeles flere viktige diskusjoner foran seg, så vi går rett på sak: Fentifire medlemmer ber Forfatterforeningen vedta en resolusjon der vi krever at all ny leting etter olje og gass på norsk sokkel stanses umiddelbart.

Resolusjonen er identisk med et opprop fra mars 2023 som til nå er undertegnet av 204 forfattere, hvorav 176 er medlemmer av DnF. Oppropet kom i stand da årsmøtet i fjor, med 55 mot 25 stemmer, sa nei til et forslag fra salen om å vedta en uttalelse mot oljeleting. Saken var ikke innmeldt på forhånd, som gjorde det vanskelig for de tilstedeværende å ta en informert avgjørelse om hva de burde stemme.

Medlemmene bak dette forslaget mener altså at oljeletingssaken er så viktig at den bør prøves på nytt, etter et år der destabiliseringen av klimasystemene har skutt fart, med dramatiske konsekvenser for verden og Norge.

Men hvorfor skal Forfatterforeningen, som har som formål å verne og fremme norsk skjønnlitteratur og ivareta norske skjønnlitterære forfatters interesser, ha en mening om norsk oljeleting?

Vi mener at klima- og naturkrisen er av så akutt og overordnet betydning at den angår absolutt alle, også forfattere.

Alt i 2021 fant Det internasjonale energibyrået at det ikke er rom for noen nye olje- og gassfelter, hvis 1,5-graders målet skal overholdes. FNs klimapanel mener nå at temperaturstigningen vil nå 1,5 grader allerede rundt 2030, altså om under syv år.

I denne prekære situasjonen delte Energidepartementet i januar i år ut 62 nye utvinningstillatelser. Departementet foreslo samtidig å utvide leteområdet i årets lisensrunde med 37 nye blokker, hvorav 34 i Barentshavet. Siden 2016 er det delt ut 510 utvinningslisenser på norsk sokkel.

Vi vet at enkelte medlemmer er bekymret for at det å ta stilling til oljeleting kan virke splittende innad i foreningen, i en tid da vi mer enn noensinne trenger å stå samlet. Vi forstår synspunktet, men mener likevel at bekymringen er grunnløs.

For det første fordi vi er en demokratisk forening med lang tradisjon for å respektere flertallsavgjørelser og samarbeide om faglige spørsmål uavhengig av politiske meningsforskjeller. Det er helt legitimt å mene noe annet om norsk oljeleting enn forslagsstillerne, og fra vår side vil alle synspunkter som måtte fremkomme i debatten, bli møtt med respekt og vilje til å lytte.

For det andre, fordi å gå inn for full stans i oljeleting ikke er mer kontroversielt enn at det regjeringsoppnevnte Klimautvalget 2050, som la frem sin rapport i oktober, gjør nettopp det.

Klimautvalget vil at det utarbeides en strategi for slutfasen av norsk petroleumsvirksomhet, som bør legges frem for Stortinget så raskt som mulig. Inntil strategien er ferdigstilt, bør det ikke gis flere tillatelser til leting, utvinning, anlegg og drift av olje- og gassfelter. Videre går utvalget inn for permanent stopp i letevirksomhet uten tilknytning til eksisterende infrastruktur, som et skritt mot avvikling av all videre leting.

Andre betydelige samfunnsaktører som har tatt standpunkt mot oljeleting inkluderer Den norske kirke og viktige deler av fagbevegelsen, som Fagforbundet, Handel og kontor, og Norsk tjenestemannslag. Disse tre LO-forbundene har til sammen over 535.000 medlemmer. Åtte andre kunstnerorganisasjoner, inkludert LO-forbundet CREO, har vedtatt egne uttalelser mot oljeleting.

Slik vi ser det, er videre norsk oljeleting et spørsmål om vitenskap, ikke om politikk. Samtidig ser vi at vitenskapen om klimaendringer ikke utløser den nødvendige politiske endringsviljen. Nettopp derfor blir det enda viktigere at organisasjoner går foran og stiller krav til politikerne. Slik kan vi skyve politikken i en avgjørende retning, dersom vi skal forestille oss et fremtidig samfunn der livsgrunnlaget er bevart.

Hvert eneste oljefat som hentes opp fra norsk sokkel bidrar til en varmere, villere og mer ustabil verden. Vår avhengighet av fossilindustrien innebærer ikke bare en fysisk og økologisk risiko for Norge, men også en økonomisk risiko. Jo lenger vi utsetter omstillingen til lavutslippssamfunnet, jo mer utsatt blir vi. Kapital, kompetanse, fagarbeidere og kraft bindes opp i fossilsektoren og forsinker det grønne skiftet som alle stortingspartiene i prinsippet er enige om at vi må gjennom.

Å tro at global oppvarming ikke vil ha alvorlige konsekvenser for nålevende og fremtidige norske forfatteres velferd, helse og sikkerhet, er stikk i strid med forskningen på klimaendringer.

Som enkeltforfattere og som forening har vi null innflytelse på verdenssituasjonen. Men vi kan, dersom vi slutter oss til de stadige flere samfunnsaktørene som sier nei til mer oljeleting, være med på å bygge en bred allianse med nok kritisk masse til å snu den miljø- og klimafiendtlige, irrasjonelle og dypt usolidariske olje- og gasspolitikken som Norge gjennom skiftende regjeringer har ført og fører.

Ingvild Burkey og Agnar Lirhus